

100 år med nedbørmålinger i Lurøy

Målestasjonen ved Vassvatnet har hatt både fylkesrekorder og norgesrekorder i mengde nedbør. Siden oppstarten i 1922 er det målt 285 000 mm nedbør, det vil si 285 meter med vann. Det har krevd plikttoppfyllende og interesserte observatører, og i en automatisert verden et stabilt tilsyn.

Historien starter med at NVE ønsket vannstandsmålinger i Vassvatnet fra 1917. MET fulgte etter. Hensikten var antagelig å kartlegge ressursene for en planlagt kraftutbygging. I 1935 skriver Meteorologisk institutt: *“De steile fjell østenfor stasjonen bevirker at der falle meget nedbør omkring stasjonen. Elven fra Vassvatnet kan drive elektrisitetsverk til tross for meget lite nedslagsdistrikt. Aldersundet kalles for Nordlands «potte»”. Kraftverket er fortsatt ikke bygget, men interessen for nedbørmålingene er fortsatt betydelig.*

Stasjonen nå, helautomatisert. Den gamle måleren står fortsatt montert.

Gårdbruker Ludvig Nilsen var den første observatøren av nedbør og snøforhold. Det årlige honoraret av 75 kroner var nok et godt tilskudd til gårdsregnskapet, og det var ikke et arbeid for de late. Hver morgen, alle dager i året, måtte han utføre nøyaktige målinger. Han holdt på med de daglige målingene i 29 år. I 1951 overtok sønnen Kåre Vatne, før han i 1959 flyttet til Mosjøen. Da overtok sønn nummer to, Gustav Vatne. Han holdt på ut året 1985. Da overtok sønnen Leif Vatne. Da Leif sluttet i 2017 var både NVEs og METs stasjoner automatisert. Hans sønn Geir Vatne, fjerde generasjon, fortsatte som tilsynsansvarlig for de automatiske målingene, en jobb han fortsatt utfører.

Vatne-familien har fanget inn mange norgesrekorder i nedbør. I august 1983 ble det satt månedsrekord med 829,3 mm. Den måneden regnet det hver eneste dag.

Våtteste måned: September 2009, 834,7 mm

Tørreste måned: November 1960, 5,3 mm

Våtteste år: 1964, 4255,8 mm

Tørreste år: 1960: 1613,1 mm

Største døgnnedbør: 181,8 mm, 14. februar 1961 (fylkesrekord for Nordland)

Største snødybde: 100 cm, 5. februar og 3. april 1976

Årsnormal 1931 - 1960: 2715 mm

Årsnormal 1961 - 1990: 2935 mm

Årsnormal 1991 - 2020: 3067 mm

Normalen er et uttrykk for gjennomsnittsverdi over en bestemt 30-årsperiode. Fra i år brukes perioden 1991-2020 som referanse.

I dag er det målinger kontinuerlig hvert tiende minutt av nedbør, snødybde, luftfuktighet, og temperaturer i luft, bakke, og under bakken. Målingene skjer på samme sted som for hundre år siden, og gir hver dag et tillegg til de lange måleseriene. Sammen med nærmere tusen andre målestasjoner gir nedbørstasjonen Lurøy viktig statistikk for forskning og samfunnsplanlegging både lokalt og nasjonalt. Andre kan få med seg observasjonene hver dag på Yr.

Nedbørstasjonen 1935

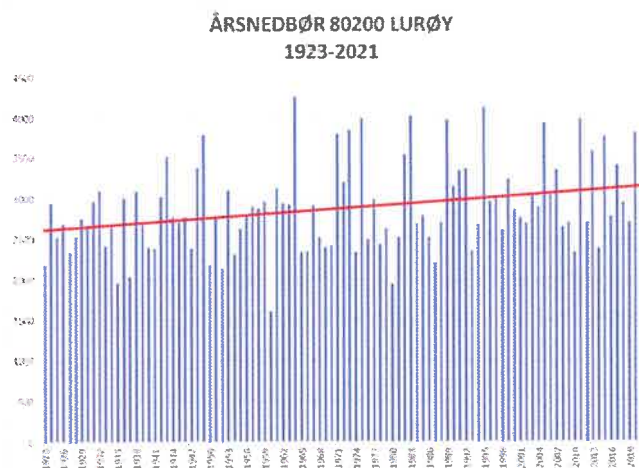
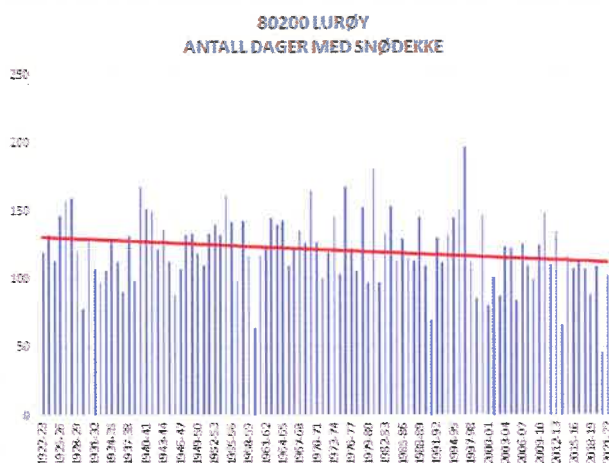
Stasjonen i 1996. Gammelt utstyr foran, automatisk måler bak

Ludvig Nilsen og Kåre Vatne 1951

Leif og Geir Vatne 2014

80200 Lurøy hundre år

Vannstandsmålinger i Vassvatnet for NVE siden 1917.

Daglig nedbør fra 1. desember 1922 ved månedlig rapportering.

Ukentlig postkort fra 1. juli 1961.

10. juni 1991 til 31. oktober 1999: Automatisk pluviometer med Aanderaa båndspiller

Daglig innsending fra 14. mai 2011.

Automatisert 20. desember 2017: Nedbør, snødybde, temperatur, jordtemperatur, luftfuktighet. Utvalgt for skredvarsling. Innsending hvert tiende minutt.

Observatører:

- 1) Gårdbruker Ludvig Nilsen (Vatnet). Kontrakt signert 24 september. Utstyr avsendt Oslo 29. september 1922. Start 1. desember 1922, død 20. oktober 1954. (generasjon I)
Det årlige honoraret av 75 kr var antagelig et godt tilskudd til gårdsregnskapet. Arbeidet passet bra i kombinasjon med fjøsstellet. Fikk diplom 1942.
- 2) Sønnen Kåre Vatne, fra 1954, hadde egentlig overatt 1951 eller tidligere, flyttet til Mosjøen 1959, der han ble kontrollassistent ved Vefsn Meieri (generasjon II).
- 3) Broren Gustav Vatne, fra 1. desember 1959, sluttet 31. desember 1985 (generasjon II). Fikk diplom 1979.
- 4) Sønnen Leif Vatne, fra 1. januar 1986, sluttet 31. desember 2017, da både NVEs og METs stasjoner var blitt automatisert (generasjon III). Fikk diplom 2010.
- 5) Sønnen Geir Vatne startet som tilsynsansvarlig for automtastasjonen 1. oktober 2017 (generasjon IV)

Nedbørrekorder.

Fra inspeksjonsberetningen 1935: "Stor interesse og utmerket stell på stasjonen. De steile fjell østenfor stasjonen bevirker at der falle meget nedbør omkring stasjonen. Elven fra Vassvatnet kan drive elektrisitetsverk til tross for meget lite nedslagdistrikt. Aldersundet kalles for Nordlands "potte" ". Kraftverket er fortsatt ikke bygget.

Brevutveksling 1944: "Da jeg er opmerksom på at årets nedbørhøyde er rekord for målt nedbør på denne stasjon, tør jeg høfligst spørre om det var mulig å få tilsendt en årsoversikt for samtlige landets stasjoner. Vatne den 1/1-44 *Erbødigst Ludvig Nilsen*" Svar 15. januar: "De tyske myndigheter tillater desverre ikke at noen slik samlet årsoversikt utsendes så lenge krigen varer"

Navnevurdering 1944:

"Stasjonsnavnet Vatnet ble visstnok forandret til Lurøy for et par år siden. Lurøy er meget misvisende. or det første er det navnet på hele herredet, dessuten er det navnet på en større øy ca. 25 km W for stasjonen. Dersom strasjonsnavnet Vatnet ikke skal beholdes, er Bratland det beste navn på stasjonen. Bratland er både poststedet, telefonstasjonen og anløpssted for lokalen" (Gunnar Spinnangr). Svar fra sjefen hans, Anton

Jakhelln: "Det var nettopp for å få herredsnavnet at navnet i sin tid ble forandret samtidig med de øvrige navneforandringene 1. januar 1936. Selv om det ikke er noe heldig stasjonsnavn bør en neppe ta noen forandring som ikke er absolutt nødvendig."

Kjønnsbetraktning 1987:

Inspektør Tove Langgård: "Ved avlesning av måleglass, mente jeg 6,8 og han 6,9. Vi kallte det et tvilstilfelle og ble enige. Kona var enig med meg."

Tirsdag 8. november kl. 12